

Måkekolonier ved Brårudtangen og Liholmen Ørje – tellinger 2025

Atle Haga, Ingvar Spikkeland, Bjørn Aksel Bjerke og Dag Krogstad

Liholmen sett fra øst (foto Dag Krogstad)

Müller- Sars Biologiske Stasjon, Ørje
Notat 5 2025

Innledning

Både Brårudholmene nær Sluseporten Båtcafe i Rødenessjøen og Liholmen rett sør for utløpet av Ørjeelva i Øymarksjøen har relativt store kolonier av måkefugler i Østfold-sammenheng, særlig til innlandet å være. I 2022 ble antall par talt opp begge steder, og resultatene ble sammenfattet i en rapport sammen med anbefalinger om videre forvaltning (*Haga, Krøgenes, Spikkeland og Bjerke: Måkekolonier ved Brårudtangen og Liffjorden, Ørje – forekomst og aktuelle forvaltningstiltak. Østfold- Natur nr. 75*)

På Brårudholmene er det også foretatt tilsvarende tellinger i 2021, 2023 og 2024, dvs. inkludert i år har vi data fra 5 år på rad. På Liholmen har vi sammenlignbare telldata fra 2022 og 2024, dvs. tre år inkludert 2025.

Tellinger i 2025

På **Brårudholmene** ble tellinger foretatt den 18. mai av Bjørn Aksel Bjerke og Atle Haga. Bjerke gikk i land og tellet antall reir mens Haga tellet voksne fugler. Resultatet var

- Fiskemåke – 14 reir, herav 6 på nordre holme og 8 på søndre, mange av reirene hadde bare ett egg. I tillegg ble det funnet 3 egg utenom reir og 4 tomme reirgroper,
- Hettemåke – 17 reir, alle på nordre holme. I tillegg påvist 4 egg utenom reir og 3 tomme reirgroper.
- Makrellterne – 1 par til stede, ingen reir påvist
- Kanadagås – 1 voksent individ lå nær holmene, mulig reir i nærheten
- Stokkand – 3 hanner nær holmene
- Linerle – 1 par med mat til unger, dvs. hekking et sted på øyene

På **Liholmen** var det optelling den 24 mai av Ingvar Spikkeland og Dag Krogstad.

- Fiskemåke – 29 reir med til sammen 79 egg, hvorav 1 egg under klekking
- Makrellterne – 1 reir med 3 egg
- Tjeld – 1 par varslet, reir ikke funnet
- Stokkand – 1 reir med 6 egg
- Kanadagås – 1 reir med 2 egg og 1 egg knust

Sammenligning med tidligere år

På Brårudholmene er det nå tellet reir 5 år på rad. Tabellen nedenfor viser antall hekkende par pr år, basert på funn av reir. Der det står spørsmål bak tallet, er det indikasjon på hekking, men ingen reir funnet. Mens 2024 ga det høyeste antall hekkende måkefugler samlet, var nedgangen fra 2024 til 2025 svært stor. Ellers er det noe variasjoner i antall par måker fra år til år. Tjeld hekket kun de to første årene, mens kanadagås begynte å hekke i 2023.

	2021	2022	2023	2024	2025
Fiskemåke	14	31	25	30	14
Hettemåke	36	46	38	61	17
Makrellterne	4	9	5	7	(1)
Tjeld	1	1	-	-	-
Kanadagås	-	-	1	1	(1)
Stokkand	1	1	1	1	-

På Liholmen har vi nå tellinger fra 3 år, hhv. 2022, 2024 og 2025

	2022	2024	2025
Fiskemåke	29	18	29
Sildemåke	1	-	-
Makrellterne	-	1	1
Tjeld	1	(1)	(1)
Stokkand	2	2	1
Kanadagås	1		1

Fordeling av egg i fiskemåkereirene på Liholmen i 2025

<u>Eggantall</u>	<u>Antall reir</u>	<u>Antall egg</u>
1	1	1
2	6	12
3	22	66
Totalt	29	79

På Liholmen gikk antall par fiskemåke betydelig ned fra 2022 til 2024, men er i 2025 tilbake med samme antall som for 3 år siden. Sildemåke hekket kun i 2022, mens makrellterne har hekket de siste 2 årene. Både tjeld og stokkand anses som hekkefugler alle 3 årene. Reir av tjeld er ikke påvist de 2 siste årene, men kraftig varsling fra begge de voksne fuglene er klar indikasjon på hekking.

Brårudholmene - mulige årsaker til tilbakegang og ønske om ferdselsforbud

På Brårudholmene gikk antall hekkende måkefugler samlet tilbake fra 98 par i 2024 til 31 (32) par i 2025, dvs. en nedgang på over 2/3. Årsakene kan være flere. Særlig hettemåke er

kjent for å flytte fra holme til holme, uten at noen entydig årsak er kjent. Men predasjon kan også være en aktuell forklaring. Flere av reirene hadde bare ett egg, som var under ruging, flere reirgropen var tomme og noen egg lå utenom reirgrop. Både fugler (stormåker og trane mm) og pattedyr (mink?) er aktuelle predatorer. Svært lav vannstand de siste ukene har gjort det enkelt å komme ut på holmene, og flere ganger er det observert folk som har gått i land. Dette øker både faren for predasjon, og tidlig i rugeperioden kan også gjentatte forstyrrelser fra mennesker føre til at reirene blir forlatt.

Etter vår oppfatning haster det derfor med å innføre ferdselsforbud på holmene, slik vi har spilt inn til den interkommunale planen for naturmangold. Et ferdselsforbud bør innføres av kommunen i medhold av friluftslovens paragraf 15, og foreslås å gjelde fra 15. april til 15. juli, som i fylkets sjøfuglreservater. Øvrige aktuelle forvaltningstiltak er omtalt i *Haga, Krøgens, Spikkeland og Bjerke 2022*.

Friluftslovens paragraf 15 lyder: *Til regulering av ferdselen på område hvor utfarten er stor, kan kommunen med samtykke av eieren eller brukeren fastsette adferdsregler som enhver som ferdes i området plikter å følge. Reglene skal særlig ta sikte på å opprettholde ro og orden, verne om plante- og dyrelivet og fremme helsetiltak og sanitære forhold.*

Referert litteratur

Haga, A., Krøgenes, N. A., Spikkeland, I. og Bjerke, B. A. 2022: Måkekolonier ved Brårudtangen og Lifjorden, Ørje – forekomst og aktuelle forvaltningstiltak. Østfold- Natur nr. 75, 13 sider pluss vedlegg.

Fiskemåkereir på den nordre Brårudholmen (foto Bjørn Aksel Bjerke)

